

Martina Hrnić, univ. spec.

Predavačica
Sveučilište u Dubrovniku
E-mail: martina.hrnic@unidu.hr

Ariana Violić-Koprivec, prof.

Viša predavačica
Sveučilište u Dubrovniku
E-mail: ariana.violic-koprivec@unidu.hr

VIŠEJEZIČNOST U NAUTIČKOM TURIZMU

UDK / UDC: [338.48:797.1]:81'246

JEL klasifikacija / JEL classification: I20, I21, Z31

Pregledni rad / Review

Primljeno / Received: 14. ožujka 2016. / March 14, 2016

Prihvaćeno za tisak / Accepted for publishing: 12. listopada 2016. / October 12, 2016

Sažetak

Na europskoj je razini prepoznata važnost poznavanja barem dva strana jezika. Sve je više spoznaja da uspjeh u bilo kojoj struci, pogotovo akademski obrazovanoga kadra, podrazumijeva aktivnu uporabu stranih jezika. Uzevši u obzir geografski položaj i činjenicu da je turizam dominantna gospodarska grana u Hrvatskoj, komunikacija s govornicima različitih govornih područja sastavni je dio gotovo svakog posla. Iako se engleski jezik danas smatra lingua franca i dominira nad drugim jezicima, komunikacija s govornicima nekoga drugog stranog jezika naša je svakodnevica. Na smjeru Pomorske tehnologije jahta i marina Sveučilišta u Dubrovniku provedeno je istraživanje kako bi se poboljšala ponuda učenja stranih jezika. Istraživanjem se ispitalo s koliko se stranih jezika studenti služe i koji su to jezici, smatraju li vladanje stranim jezicima bitnim za svoju profesionalnu karijeru i koje bi strane jezike željeli učiti. U radu se također istražio status stranih jezika na pomorskim studijima u europskom okruženju.

Ključne riječi: jezična raznolikost, višejezičnost, učenje stranih jezika, pomorski studiji.

1. UVOD

Vijeće Europe definiralo je jezičnu i kulturnu raznolikost Europske unije kao jednu od njezinih najvećih vrijednosti, ali i glavnih izazova. Brojna priopćenja i strateški dokumenti ističu višejezičnost kao dodatnu vrijednost i zajedničku obvezu.¹ Uzevši u obzir geografski položaj i činjenicu da je turizam dominantna gospodarska grana u Hrvatskoj, komunikacija s govornicima različitih govornih područja sastavni je dio gotovo svakog posla. U radu će se osvrnuti na ponudu stranih jezika u programu smjera Pomorske tehnologije jahta i marina Sveučilišta u Dubrovniku i otkriti stajalište studenata toga smjera o važnosti učenja stranih jezika. Istražit će se je li jezična politika koja propagira učenja većeg broja stranih jezika zastupljena na pomorskim studijima diljem Europe.

2. EUROPSKA UNIJA I VIŠEJEZIČNOST

Ciljevi koje je Vijeće donijelo u Barceloni 2002. godine smjernica su za politiku višejezičnosti u Europskoj uniji (*European Council-Presidency Conclusions*, 2002.). Između ostaloga, istaknuta je potreba da se uče barem dva strana jezika od najranije dobi. To je potvrđeno priopćenjem Europske komisije „Višejezičnost: prednost za Europu i zajednička obveza“ i Odlukom Vijeća o Europskoj strategiji višejezičnosti iz 2008. godine (Europska komisija, „Višejezičnost-prednost i obveza“, 2014.). Ti dokumenti naglašavaju važnost definiranja jezične politike jer ona pridonosi drugim politikama Europske unije. „Učenje jezika zauzelo je značajno mjesto u sveobuhvatnoj strategiji Europske unije, „Europa 2020“, kojom se promiče pametan, održiv i uključiv rast. Jezične vještine, kao sredstvo poticanja prekogranične mobilnosti građanina Europske unije, imaju ključnu ulogu u inicijativi „Mladi u pokretu“ i „Programu za nove vještine i nove poslove“ (Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi, 2012.). Politikom višejezičnosti u Europskoj se uniji nastoji zaštititi jezična, a samim tim i kulturna raznolikost i promicati učenje stranih jezika. „Vladanje stranim jezicima nužno se promatra i kroz pojam višejezičnosti, jedne od temeljnih europskih vrijednosti koja u svakom smislu pridonosi bogatstvu europske kulture i europskog društva.“ (Rovan, Jelić, 2008: 873) Višejezičnost znači uklanjanje jezičnih barijera i olakšani dijalog između govornika različitih govornih područja. „Znanje stranih jezika omogućuje nam upoznavanje novih ljudi i kultura i pruža nam nove poglede na život. Upoznajući ljude i kulture, više cijenimo svoju, i postajemo tolerantniji i otvoreniji”² (Palacios, 2002: 180).

Kovačić, Kirinić i Divjak (2009: 26) smatraju da poučavanje engleskog jezika (to se jednako tako odnosi i na druge strane jezike na visokoškolskoj razini) treba sagledati u okviru ispunjavanja zahtjeva društvenoga, političkoga, obrazovnoga i gospodarskoga konteksta u Europi, pri čemu je jezična politika

¹ Više: Vijeće Europe, Deklaracija europskih ministara obrazovanja o interkulturalnom obrazovanju u novom europskom kontekstu (2003); Vijeće Europe, Odluka o Europskom jezičnom portfoliju (2000); Vijeće Europe, Preporuka br. r(98)6 Odbora ministara državama članicama vezano uz suvremene jezike (1998).

² S engleskog jezika prevele autorice.

jedan od najvažnijih integracijskih aspekata u Europskoj uniji. Vladanje stranim jezicima otvara poslovne mogućnosti i olakšava zaposlenje u zajednici 28 zemalja, u kojoj se komunikacija odvija na različitim jezicima. Ono znači pozitivan pomak, jačanje društvenih i emocionalnih vrijednosti, kako na individualnoj razini, tako i na razini institucije u kojoj je pojedinac zaposlen. Promjene na tržištu rada podrazumijevaju stjecanje novih znanja i vještina. Zato obrazovne institucije, nastavnici i studenti trebaju biti svjesni trendova i spremni provoditi aktivnosti kojima se ti trendovi prate.

Na visokim učilištima, u skladu s prioritetima Europske unije, velika se važnost pridaje mobilnosti studenata temeljem Bolonjskoga procesa. Mobilnost omogućuje stjecanje znanja, vještina i kompetencija na visokoobrazovnim ustanovama, kako u Hrvatskoj, tako i u inozemstvu. Mobilnost, bilo zbog stjecanja prakse ili obrazovanja, potiče jezičnu raznolikost te utječe na privatni i poslovni razvoj pojedinca. Program Europske unije Erasmus + (European Commission: Erasmus+ 2016:14) nastavak je europskih programa koji su se provodili u prethodnom razdoblju u području obrazovanja i osposobljavanja mladih. Temeljen je na suradnji unutar Europe i izvan nje. Programom se podupire mobilnost mladih, i onih koji s njima rade. Također, kreiraju se programi kojima se podupire jačanje sposobnosti i uključivanje mladih i različitih organizacija za mlade u strukturirani dijalog. Erasmus + program pridonosi samostalnosti studenata, kulturnom bogatstvu i osposobljenosti za rad u multikulturalnim i višejezičnim sredinama. „Stvaranje Europskog prostora visokog obrazovanja i Europskog istraživačkog prostora s jedne strane, a s druge strane potražnja na sve više integriranom europskom tržištu rada oslanjaju se na odgovornost sveučilišta da prihvate temeljne vještine studenata, uključujući informatičke vještine, strane jezike, tehnološku kulturu, poduzetništvo i društvene vještine, kao glavne uloge u obrazovnom sustavu“³ (Kovačić, Kirinić, Divjak, 2009: 26).

Na Sveučilištu u Dubrovniku program razmjene studenata Erasmus jako je razvijen i aktivan. Studenti odlaze na razmjenu u različite europske zemlje i pritom otkrivaju potrebu poznavanja stranih jezika.

3. STATUS ENGLESKOG JEZIKA U JEZIČNOJ GLOBALIZACIJI

U jezičnoj globalizaciji dolazi do promicanja engleskoga kao globalnoga jezika. Pašalić i Marinov (2008.) opravdano postavljaju pitanje hoće li za nekoliko stotina godina engleski postati jedini uporabni jezik i treba li se smanjiti njegov utjecaj na druge jezike. „Ipak, pojam ‘englishization’ ima i nuspojave: sa sobom donosi veliku prtljagu zapadnih predrasuda, načina života i načina spoznaje, koji asimiliraju govornike drugog jezika u model društva koje može biti oprečno njihovoj vlastitoj tradiciji i kulturi“⁴ (Tochon, 2009: 108). Naime,

³ S engleskoga prevele autorice.

⁴ S engleskog jezika prevele autorice.

engleski jezik međunarodne je komunikacije i, kada je u pitanju učenje stranih jezika, on je prijeko potreban. Osim toga, činjenica je da su studenti izloženi engleskom jeziku više nego drugim stranim jezicima i samim tim koriste se njime više u raznovrsnim svakodnevnim situacijama. Ipak, kao što Pašalić i Marinov (2008: 250) naglašavaju, to ne znači da je engleski bolji od ostalih jezika, već da ga uloga što je on trenutno ima u svijetu, čini superiornim nad drugim jezicima. Treba paziti da trend „superiornog“ engleskoga ne dovede do potiskivanja učenja i poučavanja drugih stranih jezika. Upravo se vladanjem više stranih jezika postiže međukulturno razumijevanje i očuvanje jezične i kulturne raznolikosti te omogućava aktivno sudjelovanje građana u postignućima i vrednotama Europske unije.

Jezična se kulturna raznolikost naglašavaju kao temeljne vrijednosti Europske unije, kojoj i Hrvatska pripada, pa bi samim tim trebala provoditi sukladnu jezičnu politiku. „Budući da se u stalno rastućoj Europskoj uniji radi o mnogostrukim isprepletanjima, čija je posljedica nužno i jezično isprepletanje, upravo jezična politika itekako dobiva na važnosti. Ona se u mnogim zemljama Europe gotovo identificira s obrazovnom politikom“ (Velički, 2007: 99). Obrazovne ustanove i svi relevantni čimbenici svojim resursima trebaju utjecati na svijest o važnosti učenja stranih jezika uz pomoć strategije i politike učenja stranih jezika. Iako se svi načelno slažu da je upravo to od velike važnosti, u praksi smo svjedoci potpuno drukčije situacije. Na primjer, strani jezici, izuzev engleskoga, sve se manje uče na visokoškolskoj razini. Velički (2007: 99) uočava da je jezična politika u Hrvatskoj na svim razinama još uvijek nedostatan razrađena. Što je tome uzrok, vrlo je složeno pitanje.

4. STRANI JEZICI NA STUDIJU POMORSKE TEHNOLOGIJE JAHTA I MARINA SVEUČILIŠTA U DUBROVNIKU

Na ovom smjeru u Dubrovniku engleski je jezik obavezan, a njemački i talijanski jezik izborni su kolegiji (Sveučilište u Dubrovniku, Pomorski odjel, 1999.). Ovaj studij je u brošuri i na službenoj stranici Sveučilišta u Dubrovniku opisan na sljedeći način: “Studij Pomorske tehnologije jahta i marina omogućuje stjecanje znanja i vještina za komercijalno i tehničko upravljanje marinama i flotom jahta i brodica. Namijenjen je obrazovanju studenata koji žele živjeti od mora i uz more. Taj studij ih osposobljava za radna mjesta u menadžmentu marina, uključivši i poslove iznajmljivanja (*charteringa*) jahta i brodica, te za zvanje skipera.” Može se očekivati da će profil stručnjaka koji će raditi ova zanimanja poznavati strane jezike to više što je turizam dominantna gospodarska grana u Hrvatskoj.

Engleski jezik obavezan je kolegij na sve tri godine na preddiplomskom studiju i nosi 4 ECTS boda s dva sata predavanja i dva sata vježbi tjedno u zimskom semestru prve godina studija. Tijekom svih ostalih semestara studenti imaju jedan sat predavanja i dva sata vježbi tjedno. Njemački i talijanski jezik izborni su kolegiji

i poučavaju se na prvoj i drugoj godini studija, i to jedan sat predavanja i jedan sat vježbi tijekom sva četiri semestra. Ovi kolegiji nose 2 ECTS boda (Sveučilište u Dubrovniku, Pomorski odjel, 1999.).

Ames (1992: 263) ističe važne smjernice koje se moraju imati na umu pri izradbi studijskih planova i programa, a to je da će se studenti više angažirati ako vide smislene razloge za uključivanje u aktivnost; to podrazumijeva razumijevanje sadržaja, poboljšanje postojećih i stjecanje novih vještina i naglašenost osobnog doprinosa sadržaju aktivnosti. Bernard (2010: 3) ističe da, za razliku od drugih polja poput matematike, učenje jezika nije izolirano od društvenoga i kulturnog okruženja jer je pod utjecajem jezičnih stavova, kulturnih stereotipa i geopolitičkog promišljanja prema stranom jeziku. Premda ovaj rad ne ispituje stavove i motivaciju za učenje određenoga stranog jezika, ipak treba imati na umu čitav niz čimbenika koji na to utječu.⁵ U svakom slučaju, studijski programi i ponuda stranih jezika trebaju biti usklađeni s potrebama na tržištu rada. Zadaća je nastavniku dati svoj obol u zahtjevnom procesu poučavanja stranog jezika.⁶

Razvoj Sveučilišta u Dubrovniku iznjedrio je Centar za jezike koji organizira nastavu stranih jezika iz engleskoga, francuskoga, njemačkoga, talijanskoga i španjolskog jezika. Sukladno tome, Centar za jezike u mogućnosti je organizirati nastavu iz tih stranih jezika na svim odjelima Sveučilišta u Dubrovniku. Zbog toga je prvi cilj ovog rada bio istražiti mišljenje i interes studenata povezanih s učenjem stranih jezika na spomenutom studiju kao i o važnosti učenja stranih jezika općenito, a sve kako bi se poboljšala ponuda stranih jezika. U nastojanju da se dobiju relevantni podatci o ovoj problematici, provedeno je istraživanje.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno tijekom redovite nastave u prvom semestru akademske 2013./2014. i 2014./2015. godine. Anketirano je ukupno 47 studenata studija Pomorske tehnologije jahta i marina - 24 studenta u akademskoj 2013./2014. godini i 23 studenta u akademskoj 2014./2015. godini.⁷ Anketa je ukupno sadržavala 15 pitanja koja se dotiču više tema, a u radu će se predočiti podaci koji pokazuju s koliko se stranih jezika studenti služe i koji su to jezici,

⁵ Brojni su se autori bavili istraživanjem motivacije za učenje stranih jezika. Katica Balenović (2011: 193-195) daje pregled autora koji su se u Hrvatskoj bavili tom temom. Ističe Jelenu Mihaljević Djigunović (1998.), koja je istraživala motivaciju za učenje engleskog jezika i naznačila je tri tipa motivacije (uporabno-komunikacijski, afektivni tip i integrativni tip), zatim Miškulin-Čubrić i Vilke Pinter koja definira komunikativnu, kulturalnu, informativnu i profesionalnu orijentaciju. Važan stručnjak u ovom području je i Dornyei (1994: 279), koji je istraživanja o motivaciji provodio u Mađarskoj. Obrazlaže da je najopćenitija razina jezika ona na kojoj se motivacija naslanja na kulturu što je jezik prenosi, na zajednicu u kojoj se govori i na korisnost poznavanja jezika. Ovi opći motivi određuju osnovne ciljeve učenja i odabira jezika.

⁶ „Učinkovito poučavanje utemeljeno na CLIL pristupu podrazumijeva usvajanje znanja i vještina, interakciju u komunikacijskom kontekstu te interkulturalnu svjesnost i toleranciju. U središtu su toga pristupa stručni sadržaji ukomponirani u akademske, stručne i autentične nastavne materijale u kojima su od primarne važnosti stručna terminologija i frazeologija” (Kordić, Papa, 2014: 74). Clil pristup je „integrirano učenje sadržaja i jezika uključuje učenje nastavnih sadržaja kroz medij stranog jezika i učenje stranog jezika kroz medij nastavnog sadržaja.” (British Council, 2009)

⁷ Važno je naglasiti da studijski smjer Pomorske tehnologije i jahta i marina ima malu upisnu kvotu. U akademskoj 2013./2014. godini na prvu su godinu upisana 24 studenta, 2014./2015. godini ukupno 20 studenata.

smatraju li vladanje stranim jezicima bitnim za svoju profesionalnu karijeru i koje bi strane jezike željeli učiti.

U akademskoj 2013./2014. godini 88 % studenata prve godine odlučilo je učiti drugi strani jezik. Omjer je za tri studenta veći u korist talijanskog jezika. U akademskoj 2014./2015. godini 65 % studenata prve godine odlučilo je učiti drugi strani jezik. Omjer između talijanskoga i njemačkog gotovo je podjednak - samo je jedan student više upisao talijanski jezik.

U akademskoj 2013./2014. godini jednim stranim jezikom vladalo je 67 % studenata. S dva strana jezika koristilo se 25 %, a s tri 8 % studenta. Najveći broj ispitanika vladao je engleskim jezikom, i to njih 92 %. Na drugom mjestu bio je njemački jezik s udjelom od 33 %. Talijanski, španjolski i francuski jezik imali su udio od 4 %. U akademskoj 2014./2015. godini 39 % studenata vladalo je jednim stranim jezikom, 30 % s dva, a 26 % s tri strana jezika. Engleskim jezikom vladao je najveći broj studenata, njih 96 %, njemačkim 43 %, talijanskim 35 %, španjolskim 9 % studenata. Francuski jezik nitko nije poznavao.

Studenti su se izjasnili koje jezike smatraju posebno korisnim za struku i buduće zanimanje. Engleski jezik smatraju najkorisnijim, i to vrlo uvjerljivo. Talijanski i njemački jezik izmjenjuju se na drugom i trećem mjestu i definirani su kao dosta korisni. Francuski je na četvrtom mjestu kao malo koristan, a španjolski je posljednji kao nimalo koristan strani jezik – prema mišljenju studenata. Nisu predložili druge jezike koje bi željeli učiti. Rezultat pokazuje najveću popularnost engleskoga, talijanskoga i njemačkog jezika, što su ujedno jezici koji su ponuđeni u studijskom programu. Postavlja se pitanje je li upravo studijski program nametnuo ovaj rezultat pa se izvodi zaključak da bi bilo potrebno provesti dodatno istraživanje kako bi se utvrdile stvarne potrebe na tržištu rada.

Gotovo svi studenti (92 % i 96 %) smatraju da je znanje više stranih jezika dostatno korisno u njihovoj struci. A ako bi u okviru studijskog programa imali mogućnost učiti još stranih jezika, za to bi se odlučilo 78 % i 74 % ispitanih.

6. STRANI JEZICI NA POMORSKIM STUDIJIMA U EUROPSKOM OKRUŽENJU

Drugi cilj ovoga rada bio je dobiti uvid u status stranih jezika na pomorskim studijima u europskom okruženju. Analizirani su oni studijski programi na različitim pomorskim učilištima koji su bili dostupni.

Na Katedri za pomorske tehnologije jahta i marina na Pomorskom fakultetu u Splitu (Sveučilište u Splitu, Pomorski fakultet, 2012.) program učenja stranih jezika podudara se s programom poučavanja stranih jezika na smjeru Pomorske tehnologije jahta i marina na Sveučilištu u Dubrovniku. U oba programa engleski je jezik obavezni kolegij i traje šest semestara. Talijanski i njemački izborni su kolegiji i poučavaju se četiri semestra.

Pomorski fakultet u Rijeci (Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet, 2015.) ne nudi studij Pomorske tehnologije jahta i marina, ali na studiju Nautika i tehnologija pomorskog prometa pomorski engleski jezik obavezan je kolegij tijekom sve tri godine preddiplomskog studija. Drugi se jezici ne nude ni kao obvezni niti kao izborni kolegiji.

Na Fakultetu za pomorstvo u Kotoru (Univerzitet Crne Gore, Fakultet za pomorstvo Kotor, 1999.) u Crnoj Gori poučava se samo engleski jezik kao obvezni kolegij tijekom prvoga, trećega i petog semestra.

Na studiju *Maritime Business and Logistics* na Sveučilištu u Plymouthu (*Plymouth University, Maritime Business and Logistics*, 2016.) u Velikoj Britaniji francuski, njemački i mandarinski jezik nude se kao izborni kolegiji na prvoj godini studija.

École nationale supérieure maritime (ENSM) u Francuskoj nudi tečajeve za osposobljavanje za rad na jahtama. Od stranih jezika u programu je ponuđen samo engleski jezik (*École nationale supérieure maritime*, 2015.).

Na Odjelu za pomorske studije Sveučilišta u Pireju (*University of Piraeus, Department of Maritime Study*, 1999.) u Grčkoj nema stranih jezika u nastavnom programu.

Na Pomorskom fakultetu Sveučilišta Dokuz Eylül (*Dokuz Eylül University, Maritime faculty*) u Izmiru u Turskoj poučava se samo pomorski engleski jezik kao obvezni kolegij, a ista je situacija i na pomorskom fakultetu Gdynia (*Gdynia Maritime University, Faculty of Navigation*, 2004.) u Poljskoj, kao i na *Facultat de Nàutica de Barcelona* (*Universitat Politècnica de Catalunya, Facultat de Nàutica de Barcelona*, 2001.) u Španjolskoj.

Naznačeni primjeri pokazuju da se poučavanje više stranih jezika njeguje na Pomorskom odjelu Sveučilišta u Dubrovniku, dok drugi spomenuti pomorski fakulteti nude samo engleski kao jezik struke, dok su ostali strani jezici ponuđeni samo na Sveučilištu u Plymouthu.

7. ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja su pokazali da studenti smatraju učenje stranih jezika iznimno važnim tijekom svojega akademskog obrazovanja. Strane jezike koji su im ponuđeni u okviru studijskog programa drže korisnijima od ostalih stranih jezika koje nisu u mogućnosti učiti. Međutim, u velikom su broju izrazili želju za učenje i drugih stranih jezika ako bi im se to omogućilo. Zaključuje se da studenti imaju razvijenu svijest o važnosti učenja stranih jezika, imaju želju i volju učiti više stranih jezika.

Sveučilište je u Dubrovniku među vodećima po ponudi stranih jezika u usporedbi s drugim srodnim studijima u europskim središtima. Utvrđeno je da je ponuda stranih jezika na sličnim studijima u Europi uglavnom svedena na poučavanje engleskog

jezika. Zbog toga se može zaključiti da je Sveučilište u Dubrovniku prepoznalo važnost vladanja stranim jezicima za profesionalnu karijeru svojih studenata pa svoju jezičnu politiku kreira sukladno uputama europskih obrazovnih politika.

LITERATURA

Ames, C. 1992. Classrooms: goals, structures, and student motivation, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 84, No. 3, 261-271.

Balenović, K. 2011. Motivacija odraslih učenika za učenje engleskog jezika u kontekstu globalizacije, *Napredak*, br. 152, 189-209.

Bernard, J. 2010. Motivation in foreign language learning: the relationship between classroom activities, motivation, and outcomes, in a university language-learning environment, *Dietrich college of Humanities and Social Sciences*.

Dornyei, Z. 1994. Motivation and motivating in the foreign language classroom, *The modern language journal*, Vol. 48, No. 3, 273-284.

European Commission: Erasmus + Vodič programa, 2016: 14.

Kordić, Lj., Papa, D. 2014. Suradnja među katedrama u svrhu podizanja kvalitete nastave stranih jezika struke – komparativni pristup, *Pravni vjesnik*, god. 30, br. 1, 73 – 88.

Kovačić, A., Kirinić, V., Divjak, B. 2009. Linguistic Competence in Tertiary-Level Instruction in English and Its Relevance for Student Mobility, *Journal of Information and Organizational Sciences*, Vol. 33, No. 1, 25-37.

Palacios, I. M. 2002. Foreign language teaching in tertiary education: a European perspective, *CAUCE*, No. 25, 165-184.

Pašalić, M., Marinov, S. 2008. The english language and globalisation, *Školski vjesnik*, br. 57, 249 – 258.

Rovan, D. & Jelić, A. B. 2010. Motivacijska uvjerenja u učenju materinskoga jezika i stranih jezika, *Društvena istraživanja*, br. 4-5, 873-894.

Tochon, F. V. 2009. The Role of Language in Globalization: Language, Culture, Gender and Institutional Learning, *International Journal of Educational Policies*, 3(2), 107-124.

Velički, D. 2007. Nova višejezičnost i učenje stranih jezika kao dio jezične politike, *Metodički ogledi*, Vol. 14, Br.1, 93-103.

European Council Presidency Conclusions. 2002. Dostupno na: ec.europa.eu/invest-in.../pdf/.../barcelona_european_council.pdf (2. 12. 2015.)

Dokuz Eylül University, Maritime faculty. Dostupno na: <http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/English/Icerik/Icerik.php?KOD=22809> (21. 12. 2015.)

Europska komisija, Višejezičnost-prednost i obveza. 2014. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=URISERV%3Aef0003> (10. 1. 2016.)

Europska komisija, Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu. 2012. Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi. Dostupno na: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143HR.pdf (20. 1. 2016.)

Sveučilište u Dubrovniku, Pomorski odjel. 1999. Dostupno na: <http://www.unidu.hr/datoteke/131izb/aa-F04-12-Preddiplomski-studij-PTJM-2015-2016.pdf> (6. 2. 2016.)

British Council, Content and Language Integrated Learning. 2009. Dostupno na: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/content-language-integrated-learning> (12. 2. 2016.)

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet. 2015. Dostupno na: http://www.pfri.uniri.hr/images/stories/Studijski_programi/Studijski_programi/Nautika_i_tehnologija_pomorskog_prometa.pdf (25. 2. 2016.)

Sveučilište u Splitu, Pomorski fakultet. 2012. Dostupno na: <http://www.pfst.unist.hr/hr/component/intranet/?view=sskolegij&id=326> (25. 2. 2016.)

Univerzitet Crne Gore, Fakultet za pomorstvo Kotor. 1999. Dostupno na: <http://www.fzpkotor.com/joomla/index.php/studije/osnovne/menadzment-u-pomorstvu-kotor/plan-menadzmenta-u-pomorstvu-kotor> (25. 2. 2016.)

Universitat Politècnica de Catalunya, Facultat de Nàutica de Barcelona. 2001. Dostupno na: http://www.fnb.upc.edu/sites/default/files/GRAU%20EN%20TECNOLOGIES%20MARINES_0.pdf (26. 2. 2016.)

Gdynia Maritime University, Faculty of Navigation. 2004. Dostupno na: http://wn.am.gdynia.pl/wp-content/uploads/2015/09/Nawigacja-1st-I-ROK-stac-2015_16.pdf (26. 2. 2016.)

Plymouth University, Maritime Business and Logistics. 2016. Dostupno na: <https://www.plymouth.ac.uk/courses/undergraduate/bsc-maritime-business-and-logistics> (27. 2. 2016.)

École nationale supérieure maritime. 2015. Dostupno na: <https://www.supmaritime.fr/en/home/ensm-news/544-ensm-training-courses-cti-approval.html> (1. 3. 2016.)

University of Piraeus, Department of Maritime Study. 1999. Dostupno na: http://www.maritimeunipi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=34&lang=en (2. 3. 2016.)

Martina Hrnić, univ. spec. philol.

Lecturer
University of Dubrovnik
E-mail: martina.hrnic@unidu.hr

Ariana Violić-Koprivec, prof.

Senior lecturer
University of Dubrovnik
E-mail: ariana.volic-koprivec@unidu.hr

MULTILINGUALISM IN NAUTICAL TOURISM

Abstract

The importance of acquisition of at least two foreign languages has been recognised in Europe. There is an increasing awareness of the need for active knowledge of foreign language in any profession, especially with academic degrees. Taking into consideration the geographical position and the fact that tourism is the dominant industry in the Republic of Croatia, communication with users of various languages is unavoidable in almost any business. Although the English language is considered to be lingua franca and dominating all languages, communication with users of other foreign languages cannot be avoided on daily basis. This research was carried out at the University of Dubrovnik, Yacht and Marina Technologies Study, in order to improve foreign language learning. The research aimed to ascertain the number of languages the students use, which languages are used, the importance of acquisition of foreign languages for their professional career in their own opinion, and which foreign languages they would like to learn. The status of foreign languages in maritime studies in Europe was also analyzed.

Key words: *language diversity, multilingualism, foreign language acquisition, maritime studies*

JEL classification: *I20, I21, Z31*